

ضرورت هشیاری فعالان محیط زیست ساحل دریای خزر!!

به دنبال بخشنامه ی رئیس جمهور در تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۹ مبنی بر این که « کلیه دستگاههای دولتی موظفند نسبت به آزاد سازی مناطق ساحلی تصرف شده تا مرز مجاز قانونی (حداقل ۶۰ متر از ساحل) اقدام نمایند» ، اکنون این نگرانی پیش آمده است که ممکن است دستگاه های دولتی و غیر دولتی در پی این بخشنامه بخواهند بخشی از ساحل دریا را که هنوز تصرف نشده، تصرف نمایند! این بدبینانه ترین فرض ممکن است اما با توجه به تجربه های پیشین که منجر به صدور بخشنامه ی رئیس جمهور شده، نا محتمل نیست. از این رو لازم است فعالان محیط زیست ساحل دریای خزر و به ویژه فعالانی که در کناره های ساحلی این دریا ساکن و ناظر تغییر کاربری اراضی ساحلی و به ویژه «اراضی مستحدث ساحلی» هستند، هشاری خود را حفظ کنند. اجازه ی بدهید توضیح بیشتری داده شود.

طبق تبصره ی - ۱ ماده ی - ۱ «قانون اراضی مستحدث و ساحلی» که در سال ۱۳۵۴ به تصویب مجلس شورای ملی رسیده و تا کنون نیز معتبر است، ضمن آن که عرض حریم دریای خزر در این قانون ۶۰ متر از آخرین نقطه ی پیشرفتگی آب دریای خزر تعیین شده، به تاکید گفته است که : « اراضی مستحدثی که بعد از تصویب این قانون ایجاد می شود به عرض حریم مذکور اضافه خواهد شد » (قانون اراضی مستحدث و ساحلی، مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹ - سایت مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی). بر طبق نص صریح قانون، عرض حریم دریای خزر یک عرض ثابت نیست بلکه یک عرض پویاست که با عقب نشینی دریای خزر و ایجاد اراضی مستحدث جدید « به عرض حریم مذکور اضافه خواهد شد». خوشبختانه این محدوده را خود دریای خزر با داغاب های امواجش امروزه برای ما نشانه گذاری کرده و نیازی به هیچ متر و معیار دیگری نیست. برای تنها یک نمونه ما تصویری از یکی از نقاط ساحلی دریای خزر در گیلان را در نزدیکی کباشهر در تصویر زیر ارائه می کنیم.

در این تصویر، وسعت پهنای اراضی مستحدث و ساحلی در شمال شرقی کیشهر در گیلان که بر اثر عقب نشینی دریا در دو لایه ی جدید و قدیم به خوبی آشکار است، نشان داده شده است. برای اساس داغ آبهای بر جای مانده، پهنای لایه ی جدیدتر اراضی مستحدث که به طور کامل با داغ آب ماسه ای روشن پوشیده شده بیش از ۴۰۰ متر و لایه ی قدیمی تر که یک تالاب کوچک محلی نیز در آن هنوز پا برجاست، بیش از ۹۰۰ متر است (تصویر 2021 Google). چنان که در همین تصویر پیداست، متاسفانه ساخت و ساز در محدوده ای که داغ آبهای پوشیده از ماسه به طور آشکار اراضی ساحلی و مستحدث دریا را نمایانده، در حال تاسیس است. آن چه که ما هشدار می دهیم این است که اراضی ساحلی که داغاب های دریای خزر نشانه گذاری کرده اند، همان محدوده ای است که طبق قانون بعد از عقب نشینی دریا به عرض حریم اضافه شده و جزو حریم دریاست و متعلق به عموم مردم و جزو «حق بر ساحل» مردم است و طبق قانون نباید توسط هیچ نهاد دولتی و یا غیر دولتی تصرف شود. بخشنامه ی رئیس جمهور اکنون این نگرانی را پیش آورده است که نکند کسانی به ویژه در استان گیلان خواسته باشند زیر پوشش این بخشنامه بگویند که ما حریم ۶۰ متر را حفظ کرده ایم، پس بقیه ی اراضی ساحلی و مستحدث را می توانیم به ساخت و سازهای غیر ساحلی اختصاص دهیم. در قانون ساخت وسازهای قانونی در اراضی مستحدث مشخص است و تنها به ساخت وسازهایی اختصاص یافته که مرتبط با کاربری ساحلی است. باید تاکید کنیم که خوشبختانه گیلان در قیاس با ساحل مازندران تا حدود زیادی از ساحل خود بهتر حفاظت کرده است. نگرانی این است که کسانی

با سفر رئیس جمهور به گیلان اکنون به این اراضی حفاظت شده ی مستحدث ساحلی که ارزش اقتصادی بسیار بالایی در اقتصاد گردشگری گیلان پیدا کرده، چشم دوخته و بخواهند همانند آن فاجعه ای که در سواحل مازندران اتفاق افتاده در گیلان هم تکرار کنند. برای یک نمونه از دست درازی به «حق مردم بر ساحل» در ساحل مازندران، تصویر زیر را ملاحظه فرمایید.

در این تصویر مقایسه ی کاربری اراضی مستحدث ساحلی در ساحل شرقی بابلسر در دو مقطع ۱۳۹۲ و ۱۳۹۷ و ساخت و سازهای مسکونی که بر روی این اراضی در طول پنج سال صورت گرفته ، نشان داده شده است. چنان که پیداست اراضی که توسط داغاب ها نشانه گذاری شده، چگونه با آزاد سازی حریم ۶۰ متر به ساخت و ساز مسکونی و شهرک مسکونی اختصاص داده شده است.

با احترام ناصر عظیمی ۱۴۰۰/۱۱/۱۵